

Sàn thương mại điện tử ngoại chiếm 90% thị phần, đại biểu lo khó kiểm soát

20:45 13/11/2025

Thương mại điện tử Việt Nam tăng trưởng 18-25% mỗi năm, trở thành nền tảng cốt lõi của kinh tế số. Tuy nhiên, với hơn 90% thị phần thuộc sàn nước ngoài, nhiều đại biểu Quốc hội lo khó kiểm soát dòng tiền, dữ liệu và bảo vệ quyền lợi doanh nghiệp, người tiêu dùng trong nước.

Bảo vệ sàn thương mại điện tử Việt, chống thất thu thuế

Đại biểu Đoàn Thị Thanh Mai (đoàn Hưng Yên)

Phát biểu tại Quốc hội, đại biểu Đoàn Thị Thanh Mai (đoàn Hưng Yên) cho biết, thương mại điện tử Việt Nam đang phát triển mạnh với tốc độ 18-25% mỗi năm, hình thành hệ sinh thái đa dạng từ các nền tảng công nghệ lớn đến hộ kinh doanh nhỏ lẻ, cùng sự tham gia của doanh nghiệp logistics, thanh toán và tiếp thị liên kết.

Theo bà Mai, thực tiễn phát triển nhanh này đặt ra yêu cầu cấp thiết đối với khung pháp lý điều chỉnh vừa bảo đảm quản lý hiệu quả, bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng, vừa tạo động lực đổi mới sáng tạo và phát triển đồng bộ hạ tầng số.

Tuy nhiên, đại biểu Đoàn Thị Thanh Mai cho biết, hiện nay các giao dịch thực hiện trên nền tảng nước ngoài rất khó kiểm soát, đặc biệt là dòng tiền và nghĩa vụ thuế. Nếu tình trạng này tiếp diễn, Nhà nước sẽ bị thất thu ngân sách, trong khi doanh nghiệp trong nước chịu thiệt thòi về cạnh tranh.

Kinh nghiệm quốc tế cũng cho thấy nhiều nước đã có quy định ngăn chặn hành vi hạn chế quyền lựa chọn của người tiêu dùng bởi các nền tảng chi phối thị trường. Dù vậy, việc mở rộng quyền lựa chọn cũng đòi hỏi cơ chế giám sát rõ ràng để bảo đảm an toàn thanh toán điện tử, phòng chống rửa tiền và gian lận thương mại.

Đại biểu Mai cho rằng, Luật Thương mại điện tử (sửa đổi) là đạo luật rất quan trọng, vì thương mại điện tử không chỉ là hoạt động mua bán trực tuyến mà còn là hạ tầng cốt lõi của nền kinh tế số quốc gia. Bà Mai cho hay, hiện hơn 90% thị phần trong nước thuộc về sàn có vốn đầu tư nước ngoài. “Các sàn nước ngoài hiện thu phí 15-30%, làm tăng giá bán lẻ và giảm lợi nhuận của nhà sản xuất Việt và khiến dòng tiền, dữ liệu chảy ra ngoài lãnh thổ. Điều này có nghĩa là phần lớn dòng tiền, dữ liệu và lợi nhuận đang chảy ra ngoài lãnh thổ, trong khi doanh nghiệp Việt Nam dù có năng lực vẫn rất khó cạnh tranh” bà Mai nói.

Đại biểu Mai đưa dẫn chứng, một số doanh nghiệp trong nước đã chủ động triển khai mô hình sản xuất kinh doanh mới, không thu phí người bán, giúp giảm giá hàng hóa và chia sẻ lợi ích trực tiếp với người tiêu dùng. Đơn cử, một số sàn thương mại điện tử Việt Nam đang áp dụng mô hình “Factory to Consumer” (F2C) tức là từ nhà máy đến người tiêu dùng nhờ đó hàng hóa rẻ hơn, cạnh tranh hơn và người tiêu dùng được hưởng lợi rõ rệt. Vì vậy, đại biểu đề nghị luật nên có chính sách ưu tiên, khuyến khích phát triển các sàn nội địa, nhằm hướng

thương mại điện tử trở thành công cụ thúc đẩy tiêu dùng nội địa, hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và phát triển nông sản Việt Nam.

Đại biểu cảnh báo, hiện các giao dịch trên nền tảng nước ngoài rất khó kiểm soát, gây thất thu ngân sách và bất bình đẳng với doanh nghiệp trong nước. Bà đề nghị luật cần gắn thương mại điện tử với hệ thống ngân hàng, tài chính và thuế của Việt Nam, bảo đảm mọi giao dịch minh bạch, truy xuất được và thực hiện đầy đủ nghĩa vụ thuế.

Tăng trách nhiệm pháp lý, chống lừa đảo thương mại điện tử

Cùng quan điểm, đại biểu Nguyễn Thị Thu Thủy (đoàn Gia Lai) cho biết, tình trạng lừa đảo trên sàn thương mại điện tử ngày càng tinh vi, phổ biến các hình thức giả mạo email, tin nhắn, thương hiệu hoặc video “deepfake”.

Đại biểu Nguyễn Thị Thu Thủy (đoàn Gia Lai)

Đại biểu Thủy cho biết, theo các báo cáo và khảo sát gần đây, các nhóm lừa đảo trên không gian mạng trong đó có nhiều đối tượng hoạt động xuyên biên giới, thực hiện các vụ lừa đảo có mục tiêu rất cụ thể và được chuẩn bị kỹ lưỡng. Kết quả khảo sát cho thấy, chỉ khoảng 27% nạn nhân có phản ứng phòng tránh, trong khi 52% vụ lừa đảo đã diễn ra thành công. Đáng chú ý, hình ảnh và video giả mạo (deepfake) ngày càng khó phân biệt. Thiệt hại tài chính do các vụ lừa đảo thương mại điện tử là rất lớn, trong đó nhóm dễ bị tổn thương nhất là người cao tuổi, người chưa thành niên và người dân ở vùng sâu, vùng xa, nơi hạ tầng công nghệ thông tin còn hạn chế.

Vì vậy, đại biểu đề nghị cần bịt các kẽ hở pháp lý để xử lý nghiêm hành vi lừa đảo, sai lệch thông tin, nhất là đối với các KOL, KOC hay tổ chức quảng bá sản

phẩm trực tuyến.

“Dự thảo luật phải tăng trách nhiệm của các chủ thể tham gia hoạt động tiếp thị, quảng bá, đồng thời đảm bảo cơ chế xử lý rõ ràng, minh bạch khi có vi phạm xảy ra,” bà Thủy nêu rõ.

Phó Thủ tướng Chính phủ Bùi Thanh Sơn phát biểu giải trình tại phiên thảo luận.

Phát biểu giải trình tại phiên thảo luận, Phó Thủ tướng Chính phủ Bùi Thanh Sơn cho biết, hệ thống pháp lý hiện hành và Dự thảo Luật Thương mại điện tử (sửa đổi) đã cơ bản định vị đầy đủ cơ sở pháp lý cho các mô hình thương mại điện tử từ hình thức bán hàng trực tiếp đến các mô hình trung gian mới. Dự thảo cũng đã phân định rõ trách nhiệm của từng chủ thể theo mức độ tham gia trong chuỗi hoạt động thương mại điện tử.

Trước ý kiến của các đại biểu, Phó Thủ tướng cho biết, Chính phủ và cơ quan chủ trì soạn thảo sẽ tiếp thu đầy đủ các ý kiến của các đại biểu, đồng thời rà soát, hoàn thiện các quy định liên quan, đặc biệt là các công cụ pháp lý để tăng cường chống hàng giả, hàng nhái và gian lận thương mại trong môi trường trực tuyến. Những nội dung chi tiết về cơ chế kiểm soát, trách nhiệm và chế tài xử lý sẽ được quy định cụ thể tại Nghị định hướng dẫn thi hành luật.

Theo VOV.VN